

Oponentský posudek disertační práce

Autor: **RNDr. Tomáš Krajňák**

Téma: **Psychologické reakce účastníků turismu na terorismus a související bezpečnostní hrozby: Geografické podmíněnosti a projevy**

Vysoká škola: **Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta**

Školitel: **RNDr. Jiří Vágner, PhD.**

Rok: **2024**

Popis práce

Základem této disertace jsou 4 odborné články, zveřejněné v letech 2018-2023, jejichž prvním nebo hlavním autorem je předkladatel disertačního spisu. Jeho autorský podíl není u žádného z nich nižší než 60% a v jednom případě je článek celý jeho dílem. Dva články jsou zveřejněny v angličtině, dva jsou v češtině. Tři z uvedených článků jsou v časopisech s Impact Factorem, z toho dva s velmi vysokým, nad 3,0. Scientometricky nejhodnotnější je bezpochyby článek v časopisu *Tourism Economics*, který ve své kategorii patří do 1. kvartilu. O to cennější je skutečnost, že právě článek v tomto časopisu je ten, kde je doktorand jediným autorem.

Počet článků, autorský podíl doktoranda a scientometrická hodnota publikačních zdrojů odpovídají požadavkům na disertace složené z publikovaných textů na Přírodovědecké fakultě UK.

Kromě článků je však podstatnou částí úvodní text disertace, který obsahuje výklad teoretického konceptu a podrobný popis metodologie použité v jednotlivých člancích. Je to poměrně obsáhlý text (106 stran včetně seznamu literatury), který jednotlivé články vysvětluje a uvádí do vzájemného kontextu. Díky němu disertace působí jako poměrně kompaktní celek. Podstatnou část úvodního textu zaujímá také podrobný popis metod použitých v jednotlivých člancích. Je to užitečné řešení, protože metodologické otázky tak jsou soustředěny na jednom místě a není třeba je dohledávat v originálních člancích. Práce tím získala na kompaktnosti a je tak lépe vnímána jako jeden celek.

Posouzení výběru tématu a složení článků do podoby kompaktního celku

Klady:

Téma práce je aktuální a významné, a to hned pro několik vědních oborů. Kromě geografie to je také ekonomika cestovního ruchu, sociologie a do jisté míry i psychologie. Proto je třeba kladně hodnotit, že přes interdisciplinární charakter zkoumaného problému si publikované články i úvodní zastřešující text udržely geografickou perspektivu a je tedy na místě, že práce je obhajována v oboru geografie.

Články tvořící disertaci jsou složeny z publikací, které vznikaly samostatně v různých obdobích jako výsledek práce různých spoluautorů a byly složeny do jednoho celku až za účelem vzniku disertační práce. To je vždy největší problém zvláště u autorů jejichž zájmy jsou poměrně široké. V tomto případě se to povedlo především díky velmi dobře koncipovanému úvodnímu textu, který z textů vznikajících vytvořil relativně homogenní celek.

Nedostatky:

Jak již bylo řečeno, úvodní část zdařile spojuje publikované články do podoby disertace. Její úlohou je kromě toho doplnit mezery nepokryté textem jednotlivých článků. Ty se týkají především zobecňujícího pohledu, který v dílčích člancích chybí. Úvodní část disertace tuto úlohu do značné míry skutečně plní, ale chybí v ní alespoň základní statistická data, která by ilustrovala daný problém. Např. o kolik poklesl cestovní ruch po významných teroristických útocích – např. po 11.9.2001 ve světě nebo alespoň v USA? Graf na obr. č. 5 na str. 79 jednu takovou záležitost ukazuje, ale bylo by vhodnější uvést i globálnější přehled.

Posouzení použitých metod

Klady:

Metody použité v jednotlivých člancích jsou velmi podrobně vysvětleny v textu uvádějícím články, které jsou umístěny v příloze. Autor to provedl důkladně a podle dobře zvoleného schématu, takže vysvětlení je jasné a srozumitelné. První použitou metodou je rešerše literatury. To je jedna z nejjednodušších metod, ale není možné ji aplikovat bez znalosti problematiky. Má totiž slabá místa, kterých si méně zkušený badatel nemusí všimnout. Je dobře, že autor si je vědom např. publikačního zkreslení, vyplývajícího z toho, že autoři odborných článků si témata pro svůj výzkum nevybírají s úmyslem dosáhnout reprezentativnosti, ale volí si častěji ta témata, kde očekávané výsledky mohou být výraznější a budou lépe potvrzovat jejich hypotézy.

Realizace druhého a čtvrtého cíle disertace zajistila statistická analýza – v prvním případě vlastního dotazníkového online průzkumu a ve druhém sekundárních dat v kombinaci s vlastním pilotním výzkumem provedeným v Německu. V obou případech byly statistické metody adekvátní, i když vzorek ve vlastním pilotním výzkumu byl pro statistickou analýzu příliš malý (pouze 24 respondentů).

Poslední zvlášť zvýrazněnou metodou jsou procházkové rozhovory, které byly použity při realizaci třetího dílčího cíle. Je to vhodně zvolená metoda, která má potenciál přinést relevantní závěry, což zřejmě ocenili i recenzenti článku.

Nedostatky:

Počet respondentů v dotazníkovém šetření při realizaci třetího cíle je nedostatečný. Autor si je této skutečnosti vědom, ale v tom případě se nabízí otázka, proč tak málo reprezentativní výsledky vůbec publikoval. Nicméně recenzentům časopisu *Studia turistica* to zřejmě nevadilo.

K metodě procházkových rozhovorů, která sloužila ke sběru materiálu je třeba říci, že je škoda, že autor lépe nepopsal způsob, jakým si dotazované lidi vybíral. Bylo by to možné doplnit alespoň ústně u obhajoby?

Posouzení dosažených výsledků

Klady:

Výsledkem souboru článků, které jsou součástí disertačního spisu i jeho úvodní, zastřešující části je nesporně obohacení našich znalostí o fenoménu psychologického ovlivnění tak

masového společenského jevu, jakým nesporně je dnešní turismus v prostorovém aspektu. Disertaci Tomáše Krajňáka je možné zařadit k významným publikacím k této problematice.

Nedostatky:

Nedostatkem disertace je její omezený záběr. Ze čtyř článků nelze dělat dalekosáhlé závěry a proto obecnější pohled rozšiřující teoretické koncepty zkoumaného jevu, zůstává i nadále jako cíl, ke kterému je třeba v budoucnu směřovat.

Posouzení formální úpravy

Klady:

Formální úpravou již zveřejněných článků se zde nemá smysl zabývat. Úvodní část představuje poměrně dobrou formální úroveň. Uspořádání textu je přehledné, strukturovaně popisuje hlavní metody a výsledky publikovaných článků. Je velmi informativní z hlediska přiblížení obsahu článků, dokonce do té míry, že je možné si o nich udělat představu i bez přílohy, ve které jsou originály umístěny. V textu nejsou pravopisné chyby ani překlepy. Styl odpovídá způsobu psaní odborných textů.

Nedostatky:

Styl je sice v podstatě vyhovující, ale poněkud rušivě působí přemíra trpného rodu, jíž se autor snaží vyhnout psaní o sobě v 1. osobě. Obraty jako .... nebylo zanevřeno ... (str. 4), ... je předpokládáno, že psychologická reakce ... (str. 8), ...o což je usilováno ... (str. 9), ... bylo vycházeno... (str. 59) v takovém množství opravdu nepůsobí dobře. Čeština pro to má i jiné možnosti – např. neosobní obraty: .... usiluje se, ... předpokládá se, ... vychází se, anebo využití tzv. autorského plurálu: ... usilujeme, ... předpokládáme, ... vycházíme, který je o to vhodnější, že u tří článků ze čtyř jde skutečně o dílo více autorů (přes nezpochybnitelný hlavní podíl předkladatele disertačního spisu).

Závěr

Předložená disertace dokládá značnou vědeckou kompetenci autora. Její nedostatky jsou více než dostatečně vyváženy jejími přednostmi. Úroveň práce jako celku i jejich jednotlivých, již publikovaných součástí je navíc příslibem dalšího odborného růstu předkladatele. Proto navrhuji jeho disertační práci přijmout a po její úspěšné obhajobě mu udělit akademický titul doktora filozofie „philosophiae doctor,“ ve zkratce „PhD“.

Ostrava, 8. března 2024

Prof. RNDr. Tadeusz Siwek, CSc.
Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje
Přírodovědecké fakulty Ostravské univerzity